

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Július' 16-dikán 1819.

Frantzia Ország.

Június' 29-dik és Július' 1-ső napja-in-rút lármázás fordult elő Párisban a' törvényt tanuló ifjuság között azon szá-lában, melyben Bavoux nevű Profes-sor a' Criminalis büntetések' könyvéről való leczkétet tartván, 's eppen a' Büntetési törvényhozásról beszéllén azt ma-gyarázta, hogy milyennek illik ennek lenni egy oly Státusban, a' melybe *Képviselői Ország* van Bébözattatva. Az ő tanításait a' *Liberalis* részen lévő ifju-ság nagyon kedvesen halgatta, 's nagyon örvendezett, hogy a' *Minerva*, a' *Normándiai levelek*, és *Homme-gris* nevű közönséges íróknak egész Logyikájokat a' maga Professorának szájából kifoly-ni 's ily módon ismét új elevenségre kap-ni hallotta: midőn azonközben a' vellek együttmentarió tanulók a' magok el-lenkező gondolkodássokat, füttyölés és egyéb ilyen oskolai kitsufolódás által jelen-tették. Ezen környülállás által a' neve-zett Professornak előbbrevigyázóvá kel-leit volna tétetni, mint a' következés kimutatta. Elmés okoskodása, Jun. 29-dikén a' halgatóknak egy részét ismét nagyon lármás tapsolásra, a' más részét pedig füttyölésre indította, a' melyből morgolódás, mérges kiáltozás, 's rüt ve-szekedés következtek: de a' Professor mind ezekkel sen mit se gondolván, nem hogy a' lármának letsendesítésén iparkodott volna, hanem, mint látszott, inkább azt várta, hogy az ő részén lévők az ellenke-

zőkön gyözedelmeskedni 's ezeknek meg-mutatni fogják, hogy hol légyen az ajtó. Tudtára esvén az alatt a' Törvényes Fa-kultás Belvincourt nevű Dekányának hogy mi foly az Oskolában, ő azonnal oda sietett, 's öreg tisztés fejével a' szá-lába 's ott egyenesen a' kathedrába ment, 's a' zsibongó fiatal seregnek halgatást parantsolván, kinyilatkoztatta, hogy a' Professor Bavoux' tanításai félbesza-kasztatnak. Ezen szókat az egyikik rész kedvetlenséggel, a' másik pedig *éljen a' Király* kiáltozással fogadván, a' zengés újabban felelevenedett; sokak azt kíván-ták, hogy a' tanítás folytatódjék, mások ellenkezőt kiáltoztak. — Bavoux pedig a' Dekány' határozása ellen tele torokkal protestált, 's ezzel a' kathedrából leszá-lott, 's tanítványainak, kikben ezen tüzet felélesztette, bravo kiáltozásaik között a' szalából kiment. A' láрма azonközben mind inkább inkább nevedett, a' tisz-tes fejű öreg Dekány minden féle tsufsá-gokkal illetetett, 's fenyegettetett, de a' ki mind ezekkel a' méltatlanságokkal sem-mit se' gondolván, el nem távozott, ha-nem mind addig tsendes vérrel ott mara-dott, míg a' láрма' gerjesztői a' szalát magok oda nem hagyták.

De ezel nem lett vége ezen lármá-nak, hanem Július' 1-ső napján még ru-tabban megújított, a' melyről így ír-nak azon Párisi újságok, mellyekből a' feljebb való előadás vétetett: —

Az Universitás vagy a' közönséges tanulás' Biztossága ezen lármának elő-

Fordulása után tanácsot tartván, azt határozta, hogy a' Professor B a v o u x' tanítása felbeszakasztassék, melly végzését nyomtatásban a' Törvényes Oskola' falaira kiraggattatta. Midőn a' tanuló ifjak Július' 1-ső napján délelőtti 11 órakor az Oskola' Udvarára megérkezvén ezen Rendelést szemlélnék, azonnal ismét zibongani kezdtek 's tsoportokat formáiván, a' kiraggatott Hirdetést a' falakról leszaggatták, 's egygyütt tovább is tanácskozáván, mint mondják egy Rollin nevűnek jóvállása a' volt, hogy delutánni két órakor az Oskola' épülete előtt lévő piacon P l e e nevű könyvárosnak boltjába gyülekezzenek össze 's ott készíttsenek 's közönséges aláírások által erősítsenek meg egy kérelmet, melly a' közönséges tanulás' Biztosságához legyen intéztetve, 's benne a' Jun. 29-dikén történt dolgok hűségesen lebeszélletvén, ekképpen kérjék és vegyék munkába azt, hogy B a v o u x a' maga tanításainak folytatásához ismét hozzá foghasson. Valósággal sokak is megjelentek a' rendelt órára ezen helyen: de azonban azt is meghökkenéssel eszékbe vették közzülök némelyek, hogy néhány politziai tiszték, kik oly célzással, hogy, ha a' rend ismét meg találna zavartatni, néki segítséggel legyenek, a' Dekány mellé adattattak vala, le 's fel járkálnak és vigyázással vagynak. Némelyek a' tanulók közzül azonban ezen politziai tiszteket is ingerleni sőt egyéb módon is bántani kezdték, pedig ezek nyilvánosságos hivatali czimereiket is kifüggesztették 's úgy jelentek meg. Hanem egy oda nem meszsze lévő katona strázsaháznak Kommandánsa a' dolog felől tudósittatván, ez azonnal 12 embert küldött-el a' lármázóknak elszélesztetésére. Egy ifjú azonban ezen tsoportal is szembeszállott, de ez őtet megfogta 's a' strázsaházhoz küldötte. Ezért a' többek felpuzdorkod-

ván a' strázsaházhoz mentek 's a' pajtasoknak kiszabadításán iparkodtak, de onnét annak módja szerint visszaigazittattak, mellyért még jobban megmérgeződ-
vén, kövel kezdetiek hajgálni a' katonákat. A' Strázsakommandáns ekkor szükségésnek lenni látta, hogy golyobissal töltessen: hanem mikor lövetni akart volna, egy politziai tiszt a' katonák elejébe állott, 's nem tsak a' lövést megakadályoztatta, hanem azt is véghez vitte, hogy a' tanuló, ideigvalóképpen szabadon botsáttassék. Az alatt, míg a' Liberalis tanulók a' tanulásra ügyelő Biztossághoz írást készíttettek azért, hogy B a v o u x a' maga tanítását folytathassa, a' más részen lévők (tudni illik az Ultrák, mert ilyenek, éppen úgy, mint Liberalisok, a' tanulók közt is taláttanak) pedig azért készíttettek a' Követek' kamarájához kérelmet, hogy a' nevezeti Professor vissza ne tététettessék a' tanításra. A' kérévelekre való aláírásokat az Ultrák az Universitás' Udvarán, a' Liberalisok pedig a' szalában gyűjtötték, vagy verbuálták. Mikor ezek folynának hirtelen ily kiáltás hallatott: le kell szakasztani a' fejer zászlót, 's egy tsoport arra felé kezdett lármásan rohanni, hol a' zászló függött. A' fogolynak szabadonbotsáttatása ez alatt történt, a' kit egész győzedelmi pompával kísért egy ifjú tsoport vissza az Oskolába. Egyéb erőszakoskodásokon kívül, mellyeket a' tanulók a' politziai tiszték ellen elkövettek, az is előfordult, hogy kettőt közzülök, kik azért mentek vala be az Universitás' Udvarára, hogy a' rendet helyreállítsák, onnét a' tanulók által kivettettek. Az alatt számos politziai katonák érkeztek meg Obersterjekkkel egyetemben, a' kik jelentést tettek a' tanulóknak, hogy körülvételre vagynak, hanem az Obersterjek is jelen van, ki a' tanulókkal beszélleni kíván, melly a' tanulóknak értésekre esvén, az Oberstert körül vették 's

a' Kathedrara felmenni kényszerítették, ki is onnét beszédjét hozzájuk intézvén, őket a' magok szállásaikra való visszatérésre 's tsendességre intette, annyival is inkább, hogy a' Politziai Präfektus maga is jelen lévén, hajsikat itt helyben mindjárt elejébe terjeszthetik, 's tölle meg fognak halgattatni. Erre a' tanulók egyszerre felkiáltottak, hogy az ő bajok az, hogy nékiek az ő Professzorjokat adják vissza. Ennek hallására az Oberster kimentvén, idővartatva gyalog katonasággal lért vissza, mellyet az ajtó elejébe állítván az ifjakhoz így szollott: — Uraim! Hogy ezen szalából eltakarodjatok, abba titeket megakadályoztatni senki se' fog: de azt is tudjátok meg, hogy ide vissza egygyitek se' tér. — Ezen eszköznek az a' következése lett, hogy a' tanulók a' szalából lassan lassan kimentek, 's a' tsendesség ekképpen helyreállott. — Hanem, mint látszik, későbbre, néhány tanuló fogságra vitettek, kiket a' K. Prokurátor vizsgálás alá vett.

Párisi közönséges levelek erőssítik, hogy ott sok lakosok, a' kik választó jussal bírnak, B a v o u x Urhoz vigasztaló leveleket írván, felbiztatták, hogy ne busuljon, mert Professorságának elvesztéséért, vagy pedig ha a' Státus' tisztjei részéről akár mi egyéb üldöztetéseknek ki találna tétettetni, ötet előre bizonyossá teszik affelől, hogy a' közelébbi választáskor azon fognak votizálásaik által iparkodni, hogy, mint Párisi képviselő, a' Rövetek' kamarájába beléphessék. — A' Professor Urnak törvényes üldöztetéséhez azonközben a' Kir. Törvényesszék hozzá fogott. Írásai Julíus' 3-dikán törvényesen lepetsételtettek. A' tanulók' számát azon törvényes Qüölában, hol ez a' lármá történt, 2500-ra teszik.

A' Drapeau-blanc (fejér zászló) nevű újságnak íróját *Martainville* Urat is az a' kedvetlenség érte, hogy legutóbbi lo-

velét a' politzia letartóztatta, 's valamint magát, úgy nyomtatóját 's árosát is perbe idézték. — Ugyan ezen időtájban, ez előtt tsale harmad nappal, egy esmeretlen, valami 40 esztendősi korú ember, ugyan ezen *Martainville* Urnak házához bemenvén 's magát otthon nem találván, a' feleségével beszédbe ered, 's oly dolgokat mond néki, mellyekből az aszszonyság azt hozta ki, hogy familiájának környülállásaival esmeretesnek kell lennie. Egyebek közt azt is mondta, hogy a' *Martainvilléné* anyja, 1793-ban vagy 94-ben a' férjéhez a' táborba menvén, a' hol ez akkor Biztosi hivatalban volt, néki egy pár pistolyt adott volt által, mellyeknek ő azolta jól gondjokat viselvén, már most, mint az öreg aszszony meghagyta volt, azokat az ifjú aszszonyságnak kezéhez szolgáltatja. Az aszszonyság minden gyanakodás nélkül által vévén a' pistolyokat, egy almáriumba beteszi; az ember eltávozik; a' férje azonközben haza érkezvén, kedve jött a' pistolyoknak megnezegetéséhez; felveszi, 's midőn mindkettőt jobb kezében tartaná, egyszerre mindkettő elsült, 's a' serétek, mellyekkel töltve voltak, a' bal kezét, nevezetesen három újait nagyon megrontolták. — Mi módon eshetett ezen lövés, gonoszszágból - é vagy történetből? a' fogja megmutatni, hogy a' szerentsétlenségnek hírére az esmeretlen, ki a' pistolyokat oda vitte, fogja - é magát jelenteni, vagy nem. — A' nevezett *Drapeau-blanc* Ultra-Ujság.

Spanyol Amérika.

Buenos-Ayresre nézve nevezetes hírek terjedtek el Európában, de a' mellyek nagyobbadon olyanok, hogy bajosan lehet közülok a' valóságot kismetelni. Egy levélben ezeket olvassuk: — „A' magát úgy nevező Fejedelmi-Congressus Buenos-Ayresben a' maga tiéseit

Febr. 25-dikén kinyitván, a' Fő Direktor Pü yredon beszédet tartott, melyben nagyon szívekre kötötte a' Követeknek, hogy mindenek felett a' Cönstitutziónak tökéletesítésén iparkodjanak, mert valameddig ez lábra nem áll 's ez által az ideigmeddig való Országlási mód meg nem szüntettetik, a' szabadság' ellenségeinek mind addig szabad mezeje fog lenni a' magok mesterkedesciknek folytatására. Ha egyszer a' Constitutzio állandó talpkőre helyhezettődhetne, ekkor jön-e el osztán az az idő, hogy a' Fő Direktor a' Törvényes könyvet kezébe vévén a' tsendességnek megháborítójit megbüntethesse, a' nélkül, hogy az ő igazságos volta gonoszságnak, keménysége személyes indulatosságnak lenni ne tartsassék. Őtet, úgy mond, magát is ez a' végrehajtó 's törvényhozó hatalmak között való bizonytalan állapot tette oly emberek ellenségeskedéseiknek 's mesterkedéseiknek tárgyává, a' kik különbben a' Republikának hasznos emberei lehettek volna. A' Republika' jelenlévő állapotja azonközben olyan lévén, hogy az Elölülőben sokkal több és nagyobb katonai talentumokat kíván, mint a' mellyekkel ő (P u y r e d o n) felruházttatva van, erre nézve ő már most le fog azon poltról szállani, mellyen ily sokféle terhekkel kell küzködni, 's meg fogja ez által a' nemzet előtt bizonyítani azt, hogy sokkal könnyebb engedelmeskedni, mint parantsolni."

A' *Londoni* újságlevelékben, mellyek Jun. 30-dikán indultak, ily sokat jelenteni-láttató cím alatt közlik a' Buenos-Ayresi változásokat: *Vége a' Buenos-Ayresi Republikának* — 's így írják-le a' nagy változást: —

"A' mit mi közelibbi leveleinkben arról íránk, hogy Artigas 's a' Buenos-Ayresi Országlószék egymással összebecsültek volna, nem látszik tökéletes

előadásnak lenni. Nem összebecsülés' útján esett az ő öszszetsatolódások, hanem erőszak' útján. Artigas a' maga Amerikai Kozákaival Buenos Ayresre reámenvén, ott a' Republikai Országlásnak véget vetett; 's a' fő Uralkodás' gyeplyét a' maga' kezébe vette. A' mi Mártz. 15-dikán költ tudósításaink úgy beszéllenek a' történetről, hogy Artigas ellen seregeket küldött a' Buenos-Ayresi Országlószék, de ezek mind Artigashoz pártoltak, 's ekképpen a' Contra Revolutzió megesvén, Artigas lett Fő Direktorra, kinek a' volt Országlói első lépése, hogy *Brasilia* ellen hadat izent."

Nem régen azt olvastuk vala az Amerikai levelekben, hogy San Martin Chiliből hirtelen útnak indult volna 3000 emberekkel Buenos-Ayres felé. Ez, ha igaz, azért történt, hogy tudtára estek az új változások. Nem soká mind ezekről hitelesebb tudósításoknak kell érkezni: Eddig mindenek azt gondolták, hogy Pü yredon után S. Martin fog Fő Direktor lenni: de az is igaz más felől, hogy Buenos-Ayresben elcitol fogva sok barátjai találtattak Artigasnak.

Némely levelek szerént a' Pampas vidékein lakó Kaczikák (*Vad Királykák*) megígérték a' Buenos-Ayresieknek, hogy ha a' Radiksi nagy expeditzió által tsakugyan szorongattatni találnának, ők is 3000 embereket fognak segítségekre küldeni a' Spanyolok ellen. — Ezen Pampasi Kaczikáknak még három törsokeik élösködnek, de nagyon elvonták magukat az Európaiaktól oly helyekre, hogy ne bánthassák őket.

Nagy *Amériannia*.

A' Londonban Jún. 29-dikén kijött újságok summázata: — „Itt tegnap nagyon fontos Ministeri tanácskozás tartott, mellyen minden Ministereink jelen voltak. Mi úgy ítélünk, hogy ezen ta-

hátszónak tárgya nagyon fontos volt. — A' Londoni újságok külömbkülömbféle gondolattal vannak a' Spanyol Minis-
 teriumban történt nagy változásnak
 paról. A' Times írja azt, a' finansziái ter-
 nes állapotnak tulajdonítják. A' Ministe-
 riális Kurir ellenben azt gondolja okának
 lenni, hogy a' Király nem akarja a' Flo-
 ridának általengedéséről szolló Kötést
 megerősíteni, a' melly nemakarásban
 néki (mint a' Kurir nyilván kimondja) az
 Anglus Országglószék is pártfogója és no-
 gatója.

Az a' hír, hogy a' Spanyol Udvar
 a' a' spanyol szigetét Angliának fogná en-
 gedni, ilyen okoskodásra szolgáltatott
 alkalmatosságot azon *National Intelli-
 genceer* nevű Amerikai újságnak, a' melly
 ott az Országglószék' újságának lenni tar-
 tatik: — „Az a' hír, hogy Kuba Angliának
 fogna engedni, hozzánk is megérke-
 tett. Mi ezt fundamentum nélkül való-
 nak ugyan, de a' mellett nem lehet-
 nek lenni tartjuk. A' mi egyéberánt
 a' dolgot magát illeti, e' fontos vizsgáló-
 dást érdemel. A' mi azt a' kívánságot
 illeti, mellyet nállunk némelyek még a'
 Congressusban is kinyilatkoztattak az-
 eránt, hogy Cubát magunkévá tenni
 ó lenne, mi ebben soha egygyet nem
 értettünk. A' tengeri birtokok töllünk
 igen sok költséget kívánnának, 's az a'
 Despotoi iparkodás is, melly ezeknek
 megőriztetésekre megkívántatna, nem hoz-
 gánk illő. Hanem más felől, ha az iga-
 zat meg kell vallanunk, tsakugyan min-
 tenkor inkább kívánhatjuk mi Cubá-
 nak a' mi kezünkre való jutását, mint
 az Anglusokéra. Míg a' Spanyolok' el-
 örötlennült hatalma alatt leszen ezen szig-
 et, addig onnét semmi megtámadtatás-
 ól nem félhetünk: hanem ugyan ezen
 szigetét Angliának kezében szemlélni, ez
 egészen más gondolatokat gerjeszt nen-
 nünk. Ez, nagyon sokféle öszszeütközé-

sek' tárgyául szolgálna, mellyekből hada-
 kozási ellenségeskedések is következének.
 Innét az Anglusok akár melly időben
 egész hajós sereggel borithatnák el a'
 Mexikói öblöt. Úk ide is be fognak hoz-
 ni a' magok Colonialis kiszorító syste-
 májokat, 's több effélék.“

E l e g y e s D o l g o k .

A' Svétziai Országglószék rendelést
 tett, hogy a' tengeri tisztok sietve min-
 nyájan jelenjenek meg a' magok helyei-
 ken. Ez a' rendelés sokféle vetekedés-
 re szolgáltatott alkalmatosságot. — A'
 leg újabb hírek szerént Finlandiában
 az Orosz seregek egészszen úján orga-
 nizáltatnak.

Generális Savary (a' Rovigói Her-
 tzeg) megnyerte, hogy bizonyos ideig
 Angliában, V a n d a m m e is meg, hogy
 Belgiumban (G e n t b e n) lakhassék.

A' közönséges levelek írják, de az
 az okát megmondani nem tudják, hogy
 nem régen a' Rénusi Pruszszus tartomá-
 nyokban a' váraknak épittetését, mellye-
 ken valami 12,000 emberek dolgoztak,
 egyszerre mind félbe szakasztották, 's a'
 munkásokat elbótsátották, és ennek híré-
 vel minden felé staféták küldettettek-ek.
 Ugyan akkor Berlinben is félbeszakasz-
 tották a' közönséges épületeken való dol-
 gozást 's a' munkásokat ott is elbótsátották.

B é t s .

Azon változásokhoz képpes, mel-
 lyeket a' Felső Császári Udvarnak ha-
 zafelé való útjában eleintén a' Károlina
 Cs. Fő Hertzegaszszony' betegeskedése,
 melly azonközben már most szerensé-
 sen megszűnt, 's e' mellett az Olasz Ország-
 ban uralkodó rendkívül való nagy me-
 legk okoztak vala, a' jövő Augustus' el-
 ső napjaiban reménhetjük az ő Cs. Kir.
 Felsőgek' hazaérkezését.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

„Június' 13-dikán Mailandban különös Katonai inneplés tartatott, ugyan is a' Hessen-Homburg Cs. K. Gyalog Regimentnek Bataliona új zászlót kapott, mint-hogy az eddig való, és már 40 esztendőök óta minden véres tsatákban, melyeket az Austriai armada ezen idő alatt kiállott, a' seregeket a' ditsőség útjára, 's a' győzedelmre vezérelvén, haszonvetetlenné lett. — Minthogy a' szolgálatbeli Törvények szerint az ilyen zászlókat meg kell áldani, és szentelni, ő Exc.ja a' Nagy Melt. Mailandi Érsek Gróf Geisruk a' Regiment Fejének Méltóságos Veinaui Fáber Oberster Urnak kérésére ezen Egyházi díszes fogalatosságra magát ajánlotta. — Dél előtt kilentzédfél óraker tehát két Batalion kiállott két Kompania Gránátérosokkal, a' nagy fegyvergyakorló mezőre. A' Katonaság előtt magas, és igen díszesen felékesített sátor alatt innepi oltár készítettett; a' mellett oldalvást két részről több sátorok voltak a' meghívatott fő Vendégek, és a' Cs. Kir. Generálisság számára. Tíz óraker megjelent F. M. Lajtnánt Gróf Bubna az Országban lévő Fő Hadi Kormányzó ő Exc.ja, az éppen itt lévő F. M. Lajtnánt Báró Prohaszka Urral, a' Cs. K. armada Generál-Quártély-Mester Stábjának Fejével, 's a' többi Fő Generalisokkal, valamint számos, és fényes kísérellel, kik a' felállított katonaságot rendre meg szemlélték. Ezután mindjárt megjelent az Érsek ő Exc.ja fényes kíséreltel, házi tselédjei előtte menvén, és ötlet az itt való Fő Káptalannak több Kanonokjai, és számos Papság kísérelvén. Midőn ő Exc.ja a' Katonák sorának elejébe érkezé, az egész Katonaság ötlet fegyvervonással tisztele. Továbbá megjelent a' Lombár-

diai Kormányshéknék Elölülője Gróf Stralsoldó, a' többi hivataloknak Elölülője, a' Tartománybeli Delegátussal, és Mailand Városának Podestájával, kiket követelt az itt lévő Fő Nemességnek, és a' Városbeli jelesebb Lakosoknak számos gyülekezete, kik minnyájan a' Nemes Regimentnek ezen innepét jelenléteikkel megtisztelni kívánták. Ekkor Fő Tiszteleendő Nagy Ur, a' Cs. K. Tábornál lévő Superior a' Táborig Káplánoknak szolgálatjokkal Misét mondott, melly után ő Exc.ja az Érsek fényes Egyházi öltözetben a' Sz. Ambrus Egyházi szertartási szerint méltóztatott az új zászlót megáldani, és megszentelni; azután pedig saját kezével három szeget vevén a' zászlót a' radjához szegezni. Ezután a' többi szegeket a' jelenlévő fő Vendégek, a' Generalis Urak, és fő Tisztek belől vevén, ő Exc.ja felemelé a' zászlót, mellyet Melt. Arcsi Grófné született Fagnani Marquis Asszony, Tsillag Keresztes Dáma, drága és ékes pántlikával felékesített, és az Oberster Urnak mint a' Regiment Vezérének által adott: ez pedig a' Regimentnek elejébe vivé, 's rövid, de fontos beszéddel buzdította a' Vitézeket, hogy ezen győzedelmjel alatt: töl viaskodjanak, vagy vele egygyütt győzni, vagy meghalni magokat elszánják, a' mit a' Vitézek tsak ugyan esküvéssel meg is fogadtak.

A' fényes, és szívet emelő innepshéknék a' vetett véget, hogy a' Nagy Méltóságú, és Fő Tiszteleendő Érsek ottan a' Te Deumot eléneklette, és a' Regimentre a' Papi áldást reá adta. Az énekshé alatt a' Katonaság apró fegyverből több izben tüzelt, 's arra mindenkor az ágyuk dörgötték. — Ezután az Országbeli Hadi Fő Kormányzó ő Exc.ja előtt a' Katonaság e' lépetett, 's így a' maga szálására tért. — Nagyon lehetett sajnálni,

hogy az idő nem kedvezett, mert éppen az innepecs alatt szörnyű égi háború támadott: de az semmiképpen ellent nem állván minden a' maga rendje szerint végbe ment; 's nem csak a' fő személyek, hanem a' számtalan sokaság is, melly jelen volt, az idő mostohasága miatt el nem ritkult."

„Ezen alkalmatossággal Mélt. Gróf Batthyáni Antal Cs. K. Kamarás Ur, Nemes Vas Vármegyének örökös Fő Ispánja ő Nagysága, a' ki különben is nagylelkű bőkezűségéről ismeretes, minthogy most éppen Mailandban tartózkodik, fényes bizonyosságát adta a' maga Hazafiúságának, és a' Katonasághoz vonzó jó indulatjának; mert ezen Vitéz Magyar Ns. Regimenthez viseltető szeretetből, minthogy annak tagjai többnyire ő Nagyságának jobbágyaiból állanak, de minnyájan csak ugyan Hazafiai, azt kérte ki magának, hogy mind a' Tiszt Urakat, mind a' köz Vitézeket az nap megvendégelhesse. A' Legénység számára tehát, melly 2205 személyből állott, adatott fejkenként fél font marha húst, egy cipó fejer kenyert, egy portó rizkását; a' mit Arsi Grófné egy egy lautsó borral toldott meg. A' Kadetok, Strázsa-Mesterek, és a' Vitézi Medállival felkészített Katonák, számszerént 62, a' Gr. Urnak házánál különösen vendégeittek meg.

Június' 20-dikán ezeknek következő-sében új inneplés volt, mert a' Nagy Méltóságú Érsek ő Exc.ja kikérte magának, hogy a' régi zászló örök emlékezetül a' Sz. Ambrus Templomában függesztessék fel. Ezen kívánságát több tekintetekből nem lehetett megtagadni. Azért a' Regiment egész innepi készülettel kiállva által adta a' régi Zászlót a' Templombeli Fő Papnak, a' ki azt díszes helyre, a' Regimentnek örömére, mint 40 esztendeig annyi győzedelmekre vezértlett díszösséges jelt, felállította. Ez

után a' Regimentnek Tábori Papja, Tisztelendő Kaller József Ur, ezen alkalmatossághoz illő szép Magyar Prédikációt tartott, melly után Mise következett.

* * *

Folytatása az üstökös tsillagról szóló Egri tudósításoknak: —

Eger, Július' 6-dikán 1819. Ím további tudósítások az Üstökösről. Július 4-dikén estve előbb az esthajnal fényre, utóbb egy vastag felhő, melly az Üstököst egészszen elborította, akadályoztatták a' vizsgalódást. Csak annyit lehetett észre venni, hogy valamivel az égi Sarkhoz közelebb járult. Július' 5-dikén igen szép est vala. Első tekintetével az Üstökösnek észre lehetett venni, hogy az égi Sarkhoz tetemessen közelitvén, ezentúl láthatárunkon egész éjjel láthatóvá leend. Vastag, a' farkával egyesült ködbe borított golyója igen hasonlít az olvasztott aranyhoz színére nézve; kemény testet nem lehet látni benne. Farkának hossza éjfél utáni egy óra tájban a' nagy Medve leg fényesebb tsillaginak (Bayer 2, 9 betűkkel nevezetnek) távolyságát érte. A' naponként nevedő hold, és a' még csak nem szüntelen tartó esthajnal világa miatt; főképpen pedig azért, mivel a' Kettős Jegytől fogva a' Hiuzéig terjedő, és vidékén, a' hol az Üstökös tartózkodik, igen kevés és apró csillagok vagynak, egy darab ideig nagy bajba fog kerülni helyét astronomiai tökéletességgel meghatározni. Julius' 6-dikán ismét tiszta vala az ég. Az Üstökös golyójának fényességét, 's farkáét a' Hold világa homályossabbá tette, mint tegnap; ugyan ezen környülállás miatt az Üstökös nagyságát tökéletesen meg nem határozhattam. Által metszőjét megmérvén, Jupiternél kétszer kissébbnek találtam. Mivel az égi sarkhoz közelget, ha

ebben az erényben tovább is megmarad, néhány napok múlva kedvezőbb környű-állások adandják elő magokat a' vizsgálódásra, főképpen hold fogytával. Mára és holnapra való nézve valami szerentse, hogy nyár van, a' midőn a' telendő Hold mindenkor alantabb áll a' láthatáron; külömben bajosan lehetne csak látni is az Űstököst szabad szemmel.

Ez alkalmatossággal valóban méltó, hogy minden ember, kiből a' nagy, és szép eránt érzékeny szív lakozik, legalább egy tiszta éjtszakát ébren töltsön a' szabad ég alatt. Mert a' Hold, és leg ragyogóbb veszteg álló tsillagokon kívül láthatni Jupitert, mely éjféltkor dél keletre jó magassan tündöklök, nagy de szikrázás nélkül való világával. Meddig Jupiternek kerülő tsillagát, lapult formáját, és kettős pántlikáját tső által vizsgálod, új látás következik, Saturnus tsudálatos gyűrűjével, mely mostanában igen rézsunt láttatván, felette vékony. Azonnal látod a' vér színű Marsot a' Bika jegyébe fel kelni; 's végre Venust új Hold forma fényes köntösében, mint reggeli tsillagot. Közbe közbe tekénts meg Vendég tsillagunkat, mely a' Teremtőtől kiszabott törvény szerént világról világra bűdosván, tsak útjában mutatja most magát a' földieknek. A' helyett tehát, hogy miatta valami fenyegető rosztól retteggj, bámuld az Ur birodalmának véghetelenségét; ám koránt sem vagy Te tárgya az égi testek mozgásának; 's pirulj el ha tsak egy szempillantatig is hiheted, hogy több légy egy porszemnél."

* * *

Egy magános levélből esett értésünk-

re, hogy *Bukarestben* Felsőleges engedelem mellett új Reformata magyar Ekklesiá formáltatik, mellynek mennél előbb lehető megfundálására, templom és torony építtetésre megkívántató költség öszveszerzésére, annak Predikátora Tiszt. T. Sükei Imre Úr Erdélybe és Magyar Országra kiutazott ottani hitsorsosinak segedelmekhez való folyamodás végett. A' nevezett új Ekklesiában eddig már többre megy 430-nál a' lelkek száma.

* * *

Egy most Külföldön utazó Hazánkba *Kerekes Ferentz* Úr, Német Országon, nevezetesen Berlinben való mulatása alatt egy Munkát írt német nyelven, ilyen nevezet alatt:

Betrachtung über die chemischen Elemente,

melly már Pesten Trattner János Tamás könyvnyomtató műhelyében sajtó alatt vagyon, és az Augustushan esni szokott Pesti vásárra el fog készülni.

Áll ez a' Munka, az Ajánlólevélen, melly a' *Palatinus* ő Cs. R. Fő Hertzegségéhez vagyon intézve, és az Előljárobeszéden kívül, öt Szakaszokból és egy Toldalékból.

Ezen Munka a' mai szokott gondolkodás módjától egészen eltávozik, és a' Kémianak szegletkövénel fogva majd minden természeti Tudományokat fundamentaikban megmozgat.

A' mint hozzávetetni, leszsz a' Munka nyomtatásban mint egy 12 árkus. Az árra fog lenni 1 fl. 30 xr. ezüstben.

Száz forint Conventiósz pénzért adtak Váltó czédulában: —
Julius' 13-dikán 246 $\frac{1}{2}$ — 14-dikén 246 $\frac{1}{2}$ — 15-dikén 246 $\frac{3}{4}$ — forintot.

A' Budai újság említi méltó sajnálkodással, hogy e' hónap' 13-dikán egy aszszonyember a' hátán nagy motyó söt vivén a' hidon által, a' hid' kollátjához támaszkodott nyugodni, a' motyó azonnal, melly a' nyakába volt kötve, ötet hátrafelé a' vízbe rántotta 's oda fullasztotta.

H í r d e t é s

az Erdélyi Kir. Thesaurariatustól.

Ő Cs. Kir. Apostoli Felsége méltóztatott kegyelmesen meghatározni, hogy az Erdélyi N. Fejedelemségben az alább megnevezendő Kamarális és Fiscalis jószágok kiadódjanak (conferaltassanak) úgy mint:

Alsó Fejér Vármegyében: A. Kralko, Tibor, Királypataka, Magyar 's Boros Botsárdban lévő Fiscalis részek; és a' Szent Benedeki, 's Magyar Igeni Fiscalis Részjóságok.

Belső Szolnok Vármegyében: Somkut nevű Kamarális Helység, és Böerfalva, Hollomező, Alsó Szőlts; Tökés, 's Disznopatak nevezetű Részjóságok.

Boboka Vármegyében: A' Kötkei, és Mikolai Részjóságok.

Fogarás Földin: az Alsó Kománi Fiscalis Részjóság.

Thorda Vármegyében: az Oláh Bólkényi Fiscalis Részjóság.

Küküllő Vármegyében: az egész Potstelki Kamarális Helység, a' Martontelki Részjósággal együtt.

Kolos Vármegyében: A' Kötelen-di, Felső - Zsuki, Nemes, vagy Oláh Zsuki, 's Felső Szováthi Fiscalis Részjóságok.

Hunyad Vármegyében: A' N. Rápolti, Illyei, Szatsali, Rea-Csopei, 's Szentpéterfalvi, Fiscalis Részjóságok.

Kraszna Vármegyében: a' Borzásai Fiscalis Részjóság.

Udvarhely Székben: A' Parajdi Fiscalis apró Fundusok.

A' kérők, 's kedvellők kérésseket N. Szebenben az Erdélyi K. Thesaurariatustól beadhatják.

A' kiadásra vagy collatoria megnevezett Helységek, vagy Részjóságok álló részeit külön külön, úgy a' Conditioikat is, mellyek mellett adódnak, meglehet látni N. Szebenben, a' Kir. Thesaurariatustól, a' szerént a' mint a' mnnkában lévő Conscriptioik, és aestimatioik részenként elkészülnek, 's beadódnak.

Tudományos Dolgok.

Bétsben az ifiabb Doll Antal Könyvárasnál, in der Ditschhofgasse, dem grossen Federhof gegenüber, 's Magyarországon is minden könyvárosoknál, találhatni ezen egészszen új munkát:

Ungerisches Staatsrecht

Szerzette *Gustermann Wilhelm Antal*, Cs. K. könyvcenzor, 's a' Cs. K. Thérésianumban Törvényeket tanító Professor.

Első Kötet; nagy 8-tzad rétbén; kötetlen 5 for. befértzelve 5 for. 15 kr.

A' boldogult II-dik Leopold Cs. és K. Király a' Bétsi újság által (Dec. 8-dikán 1790-ben) hirül adatta, hogy Bétsben cathedra fogna az Austriai Monarchia Státustörvényének taníttatására felállíttatni, melyre nézve azok, kik azért *concurrálni* akarnak, kézírásaikat nyujtsákbe. A' Szerző a' Státus' Törvény' I-ső Részét 1793-ban nyomtatásban kiadván, azon kérése mellé, hogy ezen tanítói széket adják néki, a' II-dik Részt is oda tette, melly a' Magyar Státustörvényt foglalja magában. A' Bétsi Universitas' helybehagyását mind két, a' utasodik Rész pedig a' külső tudós újságok' helybehagyását is megnyerte. Minthogy pedig azolta a' politikai történetek a' dolgok' állapotját megváltoztatták 's a' Szer.

zö más törvénytani tanítói széket kapott, ő arra határozta magát, hogy csak a Magyar Státustörvényt dolgozza újabban ki, 's azt a tudós világnak, megítélés végett, elejébe terjeszse.

Már II-dik József Császár kiszabta vala azt a módot, melyhez magát annak, ki a Magyar Státustörvény tanítására könyvet ír, mihez tartani kelljen magát. A Szerző, ezen előttünk lévő, nem éppen katedrai tanítói célra irt munkáját, ezen Felsőleges Utasítás lelkével megegyezőleg, a következő Systema szerint készítette. A Magyar Státustörvény Ideáját, kutfejeit, a segéd-tudományokat, 's annak culturáját magában foglaló bevezető beszédnek előrebotsátása után (§§. 1—19), hét Szakaszokban adja a Szerző, ezen Tudományt elő, úgymint; az I - ben a Magyar Státus' vidékeit, a II-dikben a Státus' lakosait, III - dikben a Királyt 's annak atrbütumait, IV-dikben a Felsőg' jusait 's azoknak gyakorlását, V - dikben az abból folyó Országlási alkotmányt, *Constitúziót*, VI - dikben a Státus' organizáltatását, 's a VII-dikben végre, Magyarországnak külső Státustörvényét.

Mint hogy a Szerző a maga nyomtatásbau kiadott munkáji által: *Versuch eines Oesterreichischen Staatrechts, Privatrechts-Praxis, Oesterreichisches Kirchenrecht, a Filangieri della legislations Scienciájának fordítása, Preussens Geschichte*, kiváltképpen pedig, *Abbildung der Verfassung des Königreichs Ungarn*, a tudós közönség helybehagyását megnyerte, remélhetni, hogy az előítélettől szabad Olvasók ezen munkáját is kedvesen fogják fogadni.

Továbbá találtnak ugyan ott ezen című könyvek: —

Die Ausbildung der Verfassung des Königreichs Ungern;

Gustermann Wilhelm Antal Cs. Kir. könyvczensor által, 2 Kötet, nagy 8. rétbén, Bétsben 1811. 8 for. — Ezt a Szerző az Ország' Historiájából és törvényeiből készítette.

Monumenta Ungrica.

Kiadta Engel Kresztel János, nagy 8-tzad rétbén, ugyanott, 1809-ben, 5 forint.

Geschichte des Freystaats Ragusa,

a' környékkal és két pénz-rajzolatokkal. Készítette Engel Kr. János, nagy 8-ad rétbén, ugyanott, 1807. 4 for.

Kleine Geographie des Königreichs Ungern,

Legbizonyosabb kútfőkből öszszeszedte Link Tódor, nagy 8-tzad rétbén, ugyanott, 1 for. 30 kr.

Kleine Geographie des Großfürstenthums Siebenbürgen,

Legbizonyosabb kútfőkből öszszeszedve, ugyanott, nagy 8-tzad rétbén 1817. 1 for. 30 kr.

Reisebemerkungen über Ungern und Galizien.

Készítette Bredetzky Sámuel, Lembergii Superintendens, ugyanott, két rézre metzett képpel, 1809. 6 for.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jul. 17-dikén $244\frac{1}{4}$ — 18-dikán $244\frac{1}{2}$ — 20-dikán $244\frac{3}{4}$ — forintot.